

TISZA LÁSZLÓ VERSEI.

(1785.)

Szentgyörgyi József debreczeni orvos-doktor neve nem ismeretlen azok előtt, a kik a magyar irodalom történetével behatóbban foglalkoznak. A »Mondolat« tulajdonképen neki köszöni létrejöttét s Kazinczyval folytatott baráti levelezése is fenntartja emlékezetét. A maga korában híres orvos könyvtárának s kéziratainak egy része örökösitől a kilenczvenes évek elején a debreczeni református collégium könyvtárába került. Ezek közt van egy a XVIII-dik századból való verskötet különféle tárgyú latin és magyar versekkel. Tanulók versei, a kik kezdők voltak a verselésben, mindig is azok maradtak. Iskolai verses gyakorlatok, hol adva volt a tárgy és a forma (az előbbi rendesen valami erkölcsi axioma) s ez utóbbi volt a fontosabb. »Poëták« csinálták a poëseos classisban, a praeceptor vezetése mellett, a kinek több helyt a neve is jelezve van a verseknél. A versek szerzők szerint vannak csoportosítva, a szerző neve után következik a feladvány vagy propositio s olykor a versforma megnevezése is. Verselési kísérletek, nem költemények, nem is lépnek fel ilyen igényekkel.

E versgyűjteményben találtuk Tisza László alább közölt verseit.

Tisza László (1765—1831), később Biharvármegye főjegyzője és országgyűlési követe, Debreczenben tanult s 1785 körül írta e gyűjteményben levő verseit. Költői becsük e verseknek nincs ugyan, épenúgy miként a gyűjtemény többi darabjainak nincs; de mégis figyelem reméltók azon könnyedség miatt, mely a nehezebb versformák kezelésében nyilvánul s egyszersmind azért is, mert némi fogalmat nyújt arról, hogyan tanították nálunk az iskolában e században a poetikát s minő eredménye lett a tanításnak.

Itt most csupán a magyar verseket közöljük, ezek közül is elhagyva néhányat, melyek ugyanazon tételnek vagy tárgynak minden érdekesség nélkül való üres variatiói. A latin verseket is bizvást elhagyhatóknak tartottuk.¹ Hogy egyet ez utóbbiakból mégis közlünk, annak magyarázata az, hogy érdekes összehasonlításra nyújt alkalmat az előtte álló magyar szöveggel.

Megjegyezzük meg, hogy Cato distichonainak e magyar fordítását tartjuk a gyűjtemény legnevezetesebb darabjának.

¹ Összesen huszonhat darab. Például álljon itt néhánynak czíme: Propositio: Ventus agitat. De vere. (*Adonici.*) *Hexametri*: Prop. Parentes sunt honorandi. Negligentia est fugienda stb. *Disticha*: Discentem comitatur honores. In superbiam stb.

VERSUS DOMINI LADISLAI TISZA.

1.

Propositio. A tavasz szép és kies.

Elmulván a téli kegyetlen hidegek,
 Elérkeztek a szép tavaszi melegek,
 Nincsenek az égen hóval tölt fellegek,
 Kívánatos időt ígérnek az egek,
 Ujjul a mezőnek kies ábrázattya,
 Minden fa ruháját zöldre változtattya,
 Frissül Heliconnak forrás fojamattya,
 Ugy, hogy Apolló is jó ízűn ihattya.
 Nyilik piros színnel Vénusnak rósája,
 Mellynek nem régiben látszott tsak a fája,
 Flórának ékesül hervadt koronája,
 Örömet hangítsál fülemile szája.
 Mi is változtattjuk régi szállásunkat,
 Mellyben sok ideig gyötröttük magunkat;
 Pindus hegye felé felvettük utunkat,
 Hogy itt elérhessük fő boldogságunkat.

2.

E i u s d e m.

Propositio: Hijjában való a szépség.

Mint egyéb dolgoknak nints állandósága,
 Mellyeket itt látunk változandósága
 Vagyon, ugy az ortza rósás pirossága:
 Elmulik s elhervad minden vidámsága.
 Nézd el, a virágok miként megújulnak,
 Nap feljövételkor mindnyájan vidulnak,
 De ha a nap süti, mindjárt lekonyulnak,
 Még a legszebbek is a dértől lehulnak.
 Így vagyunk mindnyájan, hogy ha megszempléljük:
 E világnak kevés részit alig éljük.
 Sok száz esztendőket élünk, azt itéljük,
 Elmulunk mindnyájan, mikoron nem véljük.
 Egész Görögország felült Hélénaért,
 Mit nem tsinált sok vér szép Cleopátraért,
 Még is mind a kettő ékes formájáért,
 A kegyetlen halál előtt, kérlek, mit ért?
 Huzd meg hát magadat szép leány s menyetske,
 Mert ámbár most vagy is fris vidám szépetske;
 Fekete a szemed mint a barna fetske:
 Nem sokáig virit ez a szép képetske.

3.

Versus quibus praeceptorum suo H. H. D. D. Sente pro eius laboribus et instructione gratias egit nomine omnium D. N. N.

Kedves preceptorunk kegyes hűségedet,
 Mellyel hozzánk vóltál sok emberségedet,
 Mellyel tanítottál, szép böltsességedet,
 El nem felejthetjük nagy kegyességedet.
 Elhisszük, hogy sokszor megszorítottunk,
 Roszsz viselésünkkel megháborítottunk,
 Boszszankodásra is gyakran indítottunk,
 Megbótsáss minékünk, ha megbúsítottunk.
 Sok fáradság után hasznos nyugodalmat,
 Sok kintsen s jószágon adjon nagy hatalmat,
 Ellenségeiden vegyél diadalmat,
 Soha életedben ne láss aggodalmat.
 Ne érjen éltedben gyalázat és szégyen,
 Minden feltett tzelod jó szerentsés légyen :
 A mikor végtére a testből kiméggyen
 Lelked, a szent Isten magához fel végyen.
 A ki ezen áldást tetóled nem szánnya,
 Annak is e földön sok szép maradványa
 Légyen, soha veszélly életét ne hánnya,
 Eztet Tisza László szivéből kívánnya.

4.

Propositio: Valami e Világban van, mind az változó és mulandó.

Mindenek, mellyeket láthatunk, változnak ;
 Mindenek más végre vagynak s kívánkoznak,
 Hogy végök szakadjon arra szándékoznak,
 Mégis embereknek örömet okoznak.
 Nézd el tsak a napnak nappali futását,
 A zugó tengerek, patakok fojását,
 Ezek is el hadják megszokott járássát,
 Megójják hejeket régi szép szállását.
 Gazdag tartományok naponként elmulnak,
 Nagy Sándor, Hannibál naponként elhulnak,
 Ezeknek napjaik szintén addig nyulnak,
 Miként az ösztóvér kurta farku nyulnak.
 Nézd el Croesus Királyt az egész világot,
 Egész tsuffá teszi mint az aszszu ágot ;
 Mégis a szerentse ez ékes virágot
 Majd meghódoltatta, gyűjte sok jószágot.
 Rabságra viteték hires országából,
 Rutul ki vereték gazdag jószágából,
 Akkor látja szegény, mi leve magából
 Uri személlýéből s pompás udvarából.

Ékes tulipánok reggel virágoznak,
 A kik köztök járnak, miként mulatoznak:
 De már estve felé ismét beburkozna,
 Őszre kelvén pedig lassan hervadoznak.
 Kik ma s tegnap vígan örültek s tántoltak,
 Bolondok módjára mulattak s tomboltak:
 Az egészségekben nézd, hogy megbomlottak,
 Magoknak nyavalyát s halált is okoztak.
 Ki hát kívánczol az egek Urához,
 A szentek szentéhez s hívek Jézusához,
 Ne ragaszkodj kérlek e világ javához,
 A mely ekkép siet maga romlásához.

5.

Propositio: A Poétának fris vérűnek kell lenni.

Miként a vitéznek furtsának kell lenni,
 Mikor ütközetre ki kelletik menni,
 Házi gondjairól neki le kell tenni,
 Ha akar koronát vezérétől venni.
 Így a Poéta hogy magát kedveltesse,
 Maradandó hírét világon nyerhesse,
 Minden bút s gondjait egész félre vesse,
 Mások komorságát tsufolja s nevesse.
 Ugy marad meg mindég az ő szép hirében,
 Még a halak usznak kék tenger vizében,
 Vagy mig a méh rajzik Hybla mezejében
 A fényes nap nyargal tüzes szekérében.
 Ámbár Horatius nőtt az oskolában
 Mindazáltal mivel érzette magában,
 Hogy van egy kis erő kezében s karjában:
 Gyakorta megfordult a Márs táborában.
 Ennius a kantsót gyakran meghajtotta,
 Elbádogyadott szivét így vidámitotta,
 Ha néha valami megszorította,
 Bánatját örömmre egybe fordította.
 A ki tehát jöttél e kies hegyekre
 Szépen tsergedező Musáknak vizekre,
 Add rá te is magad egész e versekre,
 Tsak e légyen dolgod, ne nézz egyebekre.

6.

Propositio: A fősvénységnél nintsen rutabb dolog.

Nállam fősvénységnél már rutabb nem lehet,
 Fukarkodás miatt ki sokat nem ehethet:
 Mert midőn a pénzből magának nem vehethet,
 Azt gondolja, hogy így dolga jóra mehet.

Mit ért Pygmalion roszzul gyült kintsével,
 Sicheust megölő tselekedetével,
 Mindenek szájába forog rosz hírével,
 Pokolra itélik mindenek pénzével.
 Achilles karjával az egekig ére,
 Minthogy nemzetinek volt egy nagy vezére,
 De minthogy Hectornak reá kiált vére,
 A pokolban vagyon irgalmatlan bére.
 Nosza én társaim ezen induljunk fel
 És soha lelkünket óltsón ne adjuk el,
 Mert bizony a pokol fővényységért elnyel,
 Az egekre pedig minket fel nem emel.

7.

Propositio: Az igaz szeretet állandó.

Miként a kősziklák erősen állanak,
 A kegyetlen szelek akármit zugjanak:
 Így az hív szeretők mindenkor lángzanak,
 Rágalmazó nyelvek akármit szóljanak.
 Nem gondol a hív szív senkinek nyelvével,
 Nem gondol senkinek rút feleségével
 Tsak egyszer élhessen maga kegyesével,
 Kész tűzre is menni, nem gondol éltével.
 Orpheus elhadja földét és hazáját,
 Gyenge feleségét, szép familiáját,
 Készebb volt megnézni Pluto barna nyáját,
 Mint hív Eurydicet ott hagyni barátját.
 Nem néz Pirithous semmit életére,
 Nem bánnya ha akad ellenség kezére,
 Készszebb le szállani pokol fenekére,
 Mint sem Theseusnak nézni bilintsére.
 Husz esztendő t bujdos tenger közepében,
 Ulysses mikoron visszatért földében;
 Mégis ama ritka gyöngy Penelopében
 A szeretet tüze nem lassatt egészen.
 Társa Mythridatest sarkában követte,
 A szerencse akár mely helyre vetette,
 Életét is kész volt letenni mellette,
 Vagy akármi vasat szenvedni helyette.
 Kiki hát barátját ugyan megvizsgálja,
 Mint légyen hozzája ugyan megpróbálja:
 Mert ritka az a ki baráttyát találja,
 Mint ennek vagyon sok szomorú példája.

8.

Propositio: A kinek kegyellen természete vagon, az sok szomorú bűnökbe esik.

Mint mikor a tenger hánytattya hajjait,
 Buborékoltatja fejr tájtékait,
 Ki akarja öntni szárazra árjait,
 Gyakran megtsapdossa, s megüti partjait:
 Így a ki másokon nagyon keménykedik
 Magát hányva veti, héjját kevélykedik,
 Másra fenekedik, mindég veszekedik,
 Annak vétke száma nagyra nevededik.
 Mit nyert kérlek Progné nagy keménységével,
 Mire ment baromi rút természetével:
 Talán hogy fjának áldozva vérével,
 Fejét vette maga atyai kezével.
 Mit nyert Medea is megölvén testvérét,
 Mit kapott kiontván atyafia vérét,
 Mit kapott hogy vette országát, kövérét,
 Elvette bizonynal tudom méltó bérét.
 Szép-é az, hogy Dité egy bika farkára
 Köté Antiopét mindennek láttára:
 Ekkép hurtzoltatta uttzáról uttzára
 Magának örökös rút gyalázattyára.
 Mit nyere Achilles nagy komorságával,
 Mikor ditsekedik szép triumphusával,
 Hogy olly keményen bánt Trója Hectorával
 Huzatván szekerét edjütt a lovával.
 Nem rút Arpiages hogy fiát megette,
 A pökol gyomrában lenyelte, temette,
 Epitaphiumát ugyan oda tette,
 Ekképen magának szép hirét szerzette.
 Gondold meg hát magad, hogy porból vétettél,
 Másoknál nagyobbra épen nem tétettél,
 Ámbár szerentsétől valami jót vettél,
 Tsak mint egy halandó ember tetem lettél.

9.

Prop. De Juda Iscariote.

Mitsoda ember az, ki az ő attyának,
 Maga a gyilkosa ő édes annyának,
 Ugy fizet meg végre jó tanitójának,
 Hogy még maga oka végső halálának.
 Nem ember az illyen a tigris szoptatta,
 Sárkány volt az, a ki ölbe hordozgatta,
 Basiliscus volt az, a ki apolgatta,
 Oroszlán vólt, a ki először jártatta.

Illy vólt még is Judás pokol pozdorjája,
 Az ártatlan vérnek kívánó nadállya,
 Nézzed bizony tsupa disznó bőr ortzája,
 Mesterére mindent ráfog hazug szája.
 Nem szánod-é gonosz az Isten báránnyát,
 A kinek is szoptad tejét s tudományát,
 Nem láttam mesternek ilyen tanítványát,
 A ki így kívánná tanítója kinnyát.
 Látod vértsepei miképpen hullanak,
 Patakok módjára ortzáján állanak,
 Ártatlan ajaki melly jajt kiáltanak,
 Mivel hogy a dárdák szivére hattanak.
 Megadod az árát ennek nem sokára,
 Nem sokára kerülsz a Plutó markára,
 Mivel illyet fogtál az Isten fiára,
 Az Istennek mondom szelid báránnyára.
 Judás árulója vala mesterének,
 Ki falattyát ette Jésus kenyerének,
 Az ő drágalátos kegyes vezérének,
 Bevette kenyerét az ő tenyerének.

10.

Propositio: A gazdagság senkit meg nem ment a haláltól.

Miként a sarlója nyárban aratónak,
 Meggörcbült kaszája réten kaszállónak:
 Szinte tsak úgy kedvez a gyenge bimbónak,
 Mint a megvéhdedett gyökeres kórónak.
 Így senkit nem tekint a kegyetlen halál,
 Bátor nagy koronás királyokra talál,
 Véneket, ifjakat egyformán le kaszál,
 Bátor Croesus légyen vagy pedig Hannibál.
 Gondold meg Nagy Sándor im a nagy világot
 Majd meghódoltatta, majd minden országot:
 Mégis nézd a halál e pompa virágot
 Levágta s elágta mint az asszu ágot.
 Egész Görögország felült Helénáért,
 Mit nem tsinált sok vér szép Cleopátráért,¹
 Mégis a gyöngy alak ékes formájért,
 Mint egy koldus asszony szinte tsak annyit ért.
 Gondold meg hát magad, hogy porból vétettél,
 Másoknál nagyobbra épen nem tétettél,
 Ámbár szerentsétől valami jót vettél,
 Tsak mint egy halandó ember teremtettél.

¹ E két sort v. ö. a 2. szám alatti vers 13–16. sorával.

11.

Propositio: De Petro Christum abnegante.

Mint mikor a kised a járást próbálja,
 Hamar tántorodik s ki törik bokája,
 Ha nints körülötte szoptató dajkája,
 Vagy pedig nem vigyáz édes anyja rája.
 Így a kit elhagyott az Isten kegyelme,
 Nem vigyáz reája atyai védelme:
 Mivel hogy megromlott az emberi elme,
 Mindjárt bünbe esik az emberi elme. (!)
 Nézzed Péter magát miképpen hánytatta,
 Még magát az Urral halálra is adta,
 De hogy egyszer a nép Jésust megfogatta,
 Magát megátkozván rútul megtagadta.
 Bizza tehát magát minden Istenére,
 Ajánlja atyai áldott kegyelmére
 Minden dolgaiban e legyen vezére,
 Még mikor akad is a halál révére.

12.

Adonici ex Distichis Catonis compositi.

Mínthogy az Isten	A ki beszédét	Álhatatos légy
Lélek egészszen,	Nem mutogattya	Minden időben,
Ezt bizonyíttyák	Senkinek akkor,	Mint az idő is
Régi poéták:	Hogyha nem használ.	Hozza magával,
Ezt te imádjad	Senki ne légyen,	Bölds okos ember
Telleyes erődből,	A ki szavával	Régi szokását
Ő neki szolgálj	Mást hazudozna,	Sok hiba nélkül
Minden időben.	Mint maga mondott	Megtekeríti.
Senki ne légyen,	Annak előtte,	Hogyha gyakorta
Sok heveréssel	A soha nem lész	A feleséged
A ki akarná	Senki baráttya,	Szolga tselédre
Tölteni éltét,	A ki magával	Sirva beszélget:
Mert szaporíttya	Soha nem edjez.	Kötve szavának
Vétkeít, a ki	Hogy ha tekinted	Hadj bizonyára,
Nyugodalommal	Élte fojását,	Mert mi az Urnak
Sok napokat tölt.	Végre szokását	Kedves, ugyan tsak
Nints jelesebb, szebb	Emberi nemnek	Néha az asszony
Semmi is annál,	És ha gyalázol	Fel se vejéndi.
Mint ki tanulta	Másokat, el hidd,	Hogy ha meginted
Sok fetsegeésből	Senki is itt nints,	Néha barátod,
Ólnia nyelvét.	A ki ne vólna	A pedig a szót
Kedves az Urnál,	Vétkes egészszen.	Szenyvedí rútúl,

Hogy ha barátod
Vólt vala szives,
Tedd meg erősen,
Mert ha magának
Hagyni szeretnéd:
Megromol éppen.
A fetsegőket
Vesd meg egészszen.
Perbe ne szállj ki
Tsalfa beszédből,
Mert fetsegésre
Mindenek érnek.
Hej, de tök a fő
Sok fetsegőnél.
Hogy ha szeretsz mást,
Kötvé szeressed,
Hogy magad ekkép
Kárba ne ejtsed.

Jó kegyes embert
Fogj szeretettel,
Ugy de magadra
Mint okos ember
Néha tekintsél:
Mert veszedelmet
Látol ezentul.
Igy ha leszel jó,
A fetsegőket,
Messze kerüljed,
Mert ha beszédét
A fetsegőnek
Rut karitsáló,
Tsalfa leánynak
Másuva hordod:
Tartatol osztán
Semmire kellő.
Hej de sok embert

A fetsegése
Vitt vala vízre:
Ugy de ki halgat,
Senkit az olyan
Nem haragit meg.
Hogyha barátod
Nagyra magasztal,
Mondja: be tudós,
Szép jeles ember
Urfi kegyelmed:
Hát te magadnak
Nem sokat állits.
Mert magad érzed,
Mennyire érhetsz,
Mit tselekedhetsz,
Hát magad ítéld,
Mennyi tehetség
Vár te magadnál.

Heroici versus.

13.

Propos. A szerentse változó és töredékeny.

Hogy ha ma sajkádat tsendes szél fujja hajódat
A köves örvényes mélyiséget messzre kerüljed:
Mert egyszer kétszer mosojog szemeidbe szerentse,
Annak utánna komor hátat vet s messzire távoz.

14.

Propositio: Senki halálában ne bizzon az ember.

Mínthogy az élet igen romlandó és töredékeny,
Senki halálában nem kell vetned bizodalmad.

Disticha.

15.

Propositio: Parentes sunt honorandi.

Tisztelem édes atyámat, osztán kedves anyámat,
Mert atya karja nevelt, hív anya ölbe viselt.
Hogy ha szülém vénül, lassan lassan haja őszül,
Nem szánom kenyerem, sem lovam és szekerem.

16.

Propositio: Parentes et verbo et facto sunt honorandi.

Minden igaz szívvvel nevelőnek teljes erővel
 Elmés mondását nagyra betsülje szavát.
 Tiszteletes légyen valameddig az életen légyen,
 Teste is a míg áll, a temetőbe be száll.
 Mert ki beszéléssel megsérti gonosz viseléssel
 Sok bajok azt követik, mindenek hátra vetik.
 Élte soká nem nyúl bizonyossan az hamar el mul,
 Lelke pokolra le száll, ördögi kézre talál.

17.

Propositio: A harag egészen bolonddá teszi az embert, hogy semmi igazságot nem lát.

Elme tehetségét indulat rontja keménnyen,
 Mint a tűz mikoron fába kapott be nagyon.
 Mert ki haragjának zabolát nem téve magának
 Vitte haragja szegényt, mint lova gyenge legényt.

18.

Propos. A ki tudós ember akar lenni, annak mindég tanulni kell.

Hogyha poétáknál kívánsz felkapni világnál,
 Hogy fénljék híred minden előtt te neked.
 Könyveid olvastad, letzkéd gyakran nem mulasztád,
 Penna legyen kezeden, párna hejett fejedén.
 Hogy kapa fel Máró musák seregébe ma báró,
 Kedvellé tudományt, nem de menyetske leányt.

19.

Adonici Latini ex Catone comprehensi.

Si Deus est mens,	Multa loquentem.	Sicce repugnans
Ut bene nobis	Omnipotenti	Semper amicis.
Carmina dicunt,	Proximus ille	Vitam alienam
Hic tibi pura	Astra colenti,	Carpere noli,
Mente colendus,	Qui ratione	Nullius esto.
Praecipue sit.	Multa tacere	Censor iniquus.
Plus vigilato :	Noverit ipse.	Mente putato
Neve sopori	Esse repugnans	Criminis expers
Deditus esto	Tu tibi noli	Nullus in orbe.
Nam diuturnus	Namque voluntas	Qui colat alti
Crimina somnus	Si tua crebro	Numina coeli
Accumulabit.	Flectitur instar	Pectore puro
Splendida virtus	Arboris altae	Mente revere.
Condere linguam	Dissidet omni,	Quo nocitura

Conspicis illa,
Sponte relinque,
Chara licet sint,
Grataque nobis
Haec videantur:
Utilitas nam
Anteferatur
Tempore cuncto.
Si tibi vita
Anxia cutis,
Fortis in omni
Esto periclo,
Temporibus nam
Et sapiens nunc
Crimina mutat,
Ad bona vertit.
Tu cave credas
Si tua coniux
Saepe loquatur,
Multa loquendo
Et famulorum

Tacta recenset:
Invidiosa
Femina namque
Quosque maritus
Diligit, odit.
Dilige semper
Sic alios tu,
Ut tibi charus
Esto sodalis
Sic bonus esto
Semper amicis.
Ne tua facta
Damna sequantur
Tu cave famam
Dicere nulli
Incipiasne
Auctor haberi,
Namque tacere
Non nocet ulli:
Saepe nocebat
Esse locutum.

Rem tibi si quis
Polliceatur,
Non tibi certo
Polliciteris:
Rara fides nam
Gala lirrungua
Plurima dicet,
Narrat iniqua.
Si quis amicus
Laudibus ornet,
Tollat in alta
Sidera coeli:
Arbiter ipse
Esse memento,
Judicis aequi
Munere solus.
Fungitor ipse
Plus aliis tu,
Quam tibi de te
Credere noli.

L. D.

BÁRÓ JÓSIKA MIKLÓS LEVELEI A MAGYAR NEMZETI MUZEUM KÖNYVTÁRÁBAN.

A Magyar Nemz. Múzeum könyvtárának irodalmi levélgűjteményé báró Jósika Miklósnak összesen 11 levelét őrzi. Kettő ezek közül (1840. jun. 10., jun. 13.) Fáy Andrásához van intézve s mindkettő egy kölcsön-ügylet lebonyolításával foglalkozik. Életrajzi szempontból elég érdekesek, a mennyiben közvetlen adatokat szolgáltatnak Jósika akkori anyagi kellemetlenségeinek ismeretéhez. Közlésükre azonban nincsen különösebb ok. Valamint nem e helyen közlendők azok a levelek sem, a melyek szorosan az emigráció politikai történetének okmánytárához tartoznak. Ilyenek többé-kevésbbé a Pulszky Ferenczhez intézett három levél (1850. jul. 5., 1861. aug. 30., szept. 8.) és egy levél Egressy Gáborhoz 1861-ből. Marad öt levél, melyek közül kettőt már közzé tettem e folyóirat jelen évfolyamának 2. füzetében, hármát pedig most közlök. Mind a három a brüsszeli tartózkodás idejéből származik s mindenikből visszatükröződik az a belső meglegedettség, a mi a hontalanság szomorú éveiben szorgalmas költői és hazafias munkálkodás és boldog családi élet révén, ha későn is, osztályrészeül jutott Jósikának.